

Napredovanje nacionalistov na vseh bojiščih:

Francovi oddelki so prešli katalonsko mejo

Saragosa, 28. marca. o. Prvi nacionalistični oddelki so sinoči prestopili katalonsko mejo ob reki Cinca. Tem oddelkom poveljuje general Yague, ki je včeraj popoldne zavzel zadnje utrjene kraje pred katalonskim ozemljem. Nacionalistična vojska nezadržano napreduje na vseh bojiščih.

Snoči so čete generala Jagueja zavzele katalonsko vas Salgar. Mesto Fraga je bilo istočasno popolnoma obkoljeno. Prve straže so že v mestu. Nacionalisti zavzemajo levo obal Cinca v širini 5 do 10 km in v globino 3 do 5 km.

Saragosa, 28. marca. AA. Stefani: Velika nacionalistična ofenziva severno in južno od Ebra se je nadaljevala včeraj na vseh odsekih. Čete generala Franca so zavzele važne postojanke in ujele mnogo miličnikov in zaplenile mnogo vojnega materiala. Kolone generala Jagueja so podile sovražnika na prostoru 22 km in uničile njegovo zaščitnico, ki se je hotela nekoliko upirati. Nacionalistične čete so tako prodrele do obrežja reke Cinca, ki je 30 km od Leride. Nacionalisti razvijajo ofenzivo tudi severno in južno od Huesce in odsekih Alcanis in Alcoris. Kljub obupnemu odporu republikancev so dosegle pomembne uspehe. Posebno se branijo posebni komunistični oddelki, ki branijo dohode k morju, ker so tam največja njihova skladišča in poveljstvo topništva. Menijo namreč, da je ta postojanka v največji nevarnosti.

Poročila iz Barcelone

Barcelona, 28. marca. AA. Havas: Ministrstvo za narodno obrambo je objavilo: Na vzhodni fronti

je bila včeraj ves dan bitka zelo huda. Sovražnik je napadel v smeri proti Camdanasu in Fragi. Odbili smo vse napade, vendar pa se je sovražnik posrečilo zavzeti nekaj postojank na obrambni fronti ob reki Cinti. Ob 14 je sovražnik prešel v nov hud napad, ki ga je podpiralo 200 letal. Ob koncu dneva je sovražnik prodrl do vasi Cinte. Zvečer so letala tudi hudo bombardirala Lerido. Sestrelili smo 5 sovražnih letal. Naše letalstvo je jutraj bombardiralo sovražno zbiranje čet pri Penalti in Canidansu, popoldne pa Lasmatas in Aguiave, nazadnje pa še zbiranje čet na cestah, ki vodijo v Candamas in Frago. Ob Ebru je sovražnik napadel v smeri proti La Codonera, Delmonte, Torevilla in Valdetorno. Naše čete so sijajno odbile vse sovražne napade. Zaplenili smo dva tuja tanka in ujeli več vojakov. Na estramadurski fronti se je sovražniku posrečilo zavzeti postojanko, ki jo je prejšnji dan izgubil.

Zadnje vesti z bojišč

Salamanca 28. marca. AA. (Havas). Vrhovno poveljstvo nacionalističnih čet objavlja: Naše čete so na levem krilu napredovale in tekem včerajšnjega dne zavzele 13 vasi in vrh Las Coronas. V odseku pri Orni so naše čete zavzele 4 vasi. Druge kolone so zavzele Teralta de Alcolera in Tormiglo in vrh San Sebastian. Do večera smo napredovali za 29 km in zavzeli mostove pri Fragi v dolžino 11 km. Kmalu nato so naše čete prekorčile

reko Cinto in zavzele Torrente de Sica, Vuelva Sin-ta in Fraga v Aragoniji ter Mascalcarijes v Kataloniji. V tem odseku so naše čete ujele več tisoč sovražnikov in zaplenile mnogo vojnega materiala. Zavzeli smo tudi več vasi. Na desnem krilu so naše čete zavzele Capdelio, Canaletas, Marone la Siera dela Monjones. Ob cesti Caspe-Gandesa smo zlo-mili hud sovražni odpor in zavzeli več vrhov in nekaj vasi. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 4 letala. V odseku ob Tajui so bili odbiti vsi sovražni napadi.

Italijanska svarila Franciji

Rim 28. marca. o. Glasilo italijanskega zunanjega ministrstva »Informazione Diplomatica« prinaša pomemben članek glede morebitne francoske pomoči rdeči španski vladi. Pisec poudarja, da Italija pozorno zasleduje agitacijo francoskih levčarskih krogov, ki si prizadevajo, da bi pripravili vlado do tega, da bi s svojo oboroženo močjo šla reševal rdečo Španijo. Vsak tak poskus bi po italijanskem mišljenju pomenil veliko nevarnost, ker bi Italija potem ne mogla držati obljube, ki jo je dala Angliji glede umika svojih prostovoljcev iz Španije.

V nacionalistično Španijo je dopotovalo odposlanstvo italijanske fašistske milice. Povabil ga je general Franco. Italijani so bili v Seville in drugod deležni navdušenega sprejema.

Vesti 28. marca

Tri ure in 40 minut bo trajal od zdaj potniški polet iz Prage v Pariz.

Skupne vaje vsega angleškega brodograjskega oddelka so se končale v soboto. Ta teden bodo imeli vaje še posamezni brodograjski oddelki po tistih morskih predelih, ki so jim izročeni v nadzorstvo.

Francoski poslanik v Londonu je imel včeraj dve posvetovanji z zastopniki angleškega zunanjega ministrstva.

Potres na Hrvaškem so ugotovile tudi italijanske opazovalnice.

Spor med Sovjeti in Japonci se je začel zaradi tega, ker mandžurska vlada, ki je dejansko odvisna od Japoncev, ni plačala Sovjetom zadnjega obroka za vzhodno kitajsko železnico, katere gospodarji so Rusi.

3000 nemških delavcev je prispelo v Tripolis, kjer so jih tamonjske italijanske kolonijalne oblasti slovesno sprejele.

Do burnih preprirov je prišlo v madžarski poslanski zbornici zaradi vprašanja legitimističnih poslancev v vladi. Ti poslanci so se razburjali, ker je s prikličitvijo Avstrije k Nemčiji izginilo sleherno upanje, da bi se Habsburžani vrnili v Avstrijo in na Madžarsko.

Dva milijona dolarjev odškodnine zahteva ameriška vlada od Japoncev zaradi potopitve križarke »Panay«.

Blizu Pariza je zletela v zrak majhna tovarena razstreliva. Pri tem je izgubila življenje neka ženska, nekaj delavcev pa je bilo ranjenih.

Albanskemu kralju Zogu je madžarska vlada za poroko sklenila podariti štiri konje plemenite lipicanske pasme.

Polet iz Nove Zelandije v London se je posrečil angleškima letalcema Clousteju in Ricleju, ki sta včeraj pristala na londonskem letališču. Za pot sta potrebovala 10 dni in 21 ur, kar je manj od vseh dosedanjih časov.

Poljski maršal Ridz Smigly se je nacionalnim poslancem zahvalil za izraze zvestobe, ki jih je doživel od poljskega naroda zadnje čase, ko je grozil spor z Litvo. Prav ta čas je pokazal, da so vsi Poljaki eno, kadar gre za velika narodna vprašanja, je dejal maršal.

Romunski proračun za prihodnje leto znaša čez 28 milijard lejev.

Turška vlada bo sprejela na turške univerze več avstrijskih judovskih profesorjev, ki slove kot znanstveniki. Za to bo spremenila uredbo, ki prepoveduje priseljevanje Judov.

Münchenska opera je dospela v Milan, kjer bo izvajala vse štiri opere iz Wagnerjevega ciklusa »Prstan Nibelungov«.

Velike spremembe v nemški diplomaciji napovedujejo za ta teden. Med drugim bodo za poslanika v Londonu imenovali baje sedanjega varšavskega poslanika Moltkeja, za poslanika v Rimu Mackensena, za poslanika v Ankari pa Papena.

Nekaj preganjenih grških politikov se bo smelo vrniti z otoka Parosa, kjer so internirani.

Bivši abesinski cesar je iz Londona predaval po radiu študentom na norveškem vseučilišču v Trondhjemu in se jim zahvalil, da se zavzemajo za njegovo stvar v Abesiniji.

»Ceste bodočnosti« je naslov nemškemu filmu o bodočem prometu. Film v sliki in besedi ponazarja načrte za bodočo organizacijo in gradnjo velikih cest za motorna vozila.

Vsem evropskim političnim beguncem hoče dati zavetišče mehiška prestolnica. Mehikanska vlada bo poskrbela, da bodo begunci dobili tudi delo.

Španskega nacionalističnega majorja Troncosa, ki je bil pretekli teden obsojen v Franciji, ker je poskušal s tovarišmi ukrasti rdečo podmornico v pristanišču v Brestu, so Francozi včeraj izročili španskim oblastem, ker je Troncoso kazen odsedel že v preiskovalnem zaporu.

Francosko vojaško letalo s petimi možmi se je vnelo blizu Sardinije ter v plamenih padlo v morje. Vsi člani posadke so utonili.

Poljska je odpravila svoje poslanstvo na Dunaju ter ustanovila namesto njega samo generalni konzulat kakor druge države.

73. zasedanje japonske poslanske zbornice se je končalo te dni. Na njem so sklenili, da bodo vojno s Kitajci izvedli do zmagovitega konca.

Nemški državni poglavar Hitler je sprejel poveljnika finske vojske generala Oestermana, ki je že dalj časa gost nemške armade.

Posojilo 350 milijonov pezeta je razpisala barcelonska vlada. Pravijo, da je bilo v treh dneh vse podpisano.

Zaradi napake v praški plinarni je bila češka prestolnica v soboto brez plina, zaradi česar so bili prizadeti predvsem ljudje, ki jedo po gostilnah, ker jim niso mogli pripraviti kosila.

Propaganda Kominterne se je zadnje čase vrgla predvsem na Jude, ki so zaradi splošne osvoboditve zbežani in zaradi tega zelo dovzetni za komunistično revolucionarno propagando. Tako pišejo poljski listi.

Holandija je imenovala novega poslanika pri italijanskem kralju in cesarju ter s tem dejansko priznala Italiji pravico do Abesinije.

Za 15 letnico italijanskega letalskega ministrstva bodo po vsej Italiji slovesno odprli 29 letališč, 26 velikih hangarjev ter 5 novih letalskih sol.

Za prireditve olimpijskih iger 1944 se zavzema Grčija, ki je sklenila poslati olimpijskemu odboru prošnjo.

Egipt bo prihodnji mesec obiskal turški zunanji minister Ruždi Aras. Podpisal bo turško-egiptski sporazum. Trdijo pa tudi, da bo turški zunanji minister povabil egiptsko vlado, naj pristopi k vzhodnemu sporazumu.

Noto za zahtevo po odškodnini za potopljeno angleško ladjo »Endimion« je angleška vlada poslala v Burgos. Podobno noto je poslala angleška vlada tudi v Tokio, ker smatra Japonsko odgovorno za vso škodo, ki so jo v kitajskih vodah utrpeli angleške ladje.

Rdečo obrambo Madrida tvorijo zdaj samo še Španci, ker so vse mednarodne oddelke poslali na druga bojišča.

Novo radijsko oddajno postajo so dali včeraj v promet v Atenah. Prvi je govoril kralj Jurij, ki se je v svojem govoru baval izključno z proslavo obletnice osvobodjenja.

Govori naših in italijanskih zastopnikov ob začetku italijanske umetnostne razstave v Belgradu:

Duhovno zblizanje - pot do trajnega prijateljstva

Včeraj dopoldne so v Belgradu v muzeju kneza Pavla slovesno odprli zgodovinsko razstavo italijanskih portretov. Začetna slovesnost se je razvila v manifestacijo prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo. Posebno slovesen značaj je tej manifestaciji dajala navzočnost najvišjih naših in italijanskih oblasti. Tam je bil knez-naměstnik Pavle, kraljevi naměstnik dr. Stanković, zastopnik italijanske vlade, minister za ljudsko kulturo Alfiere, organizator razstave grof Volpi, veliko število diplomatov, zastopnikov kulturnih in umetniških ustanov.

Pri začetku razstave je spregovoril tudi knez-naměstnik Pavle, ki je poudaril pomen tega dogodka, rekoč: »Vem, da bom zvest tolmač naše prestolnice in vse Jugoslavije, ko izražam našo neizmerno hvaležnost Italiji za nepreocenljivo blago, ki nam ga je poverila. Jugoslavija in Belgrad bosta razumela in znala ceniti tako prijateljsko in plemenito gesto, ki nas je vse globoko ganila. Z velikim zadovoljstvom odpiram razstavo italijanskega portreta skozi stoletja.

Knez-naměstnik je ob začetku razstave poslal predsedniku italijanske vlade Mussoliniju naslednjo brzojavko:

V trenutku svečane otvoritve razstave italijanskih portretov skozi stoletja v Belgradu sem srečen, da izrazim Vaši ekscelenci čustva svoje tople hvaležnosti za neocenljivo vrednost, ki nam jih je Italija zaupala v tej veliki umetniški in kulturni manifestaciji. To priliko izkoristim, da ponovim Vaši ekscelenci svoje najiskrenejše želje za Vašo srečno in napredek Vaše velike domovine.« — Pavle.

Po začetnih formalnostih je imel krajši govor naš prosvetni minister Magarašević, ki je dejal, da razstava te vrste prva ne le v Belgradu, marveč v vsej Srednji Evropi. Za nas je posebno laskavo, da je Italija tako kulturno manifestacijo priredila prav v naši prestolnici. Umetniki, katerih dela so na razstavi, so kulturni poslaniki Italije in to poslanstvo je danes dvakrat dragoceno in dobrodošlo. Zato se je treba zahvaliti vsem, ki so pripomogli do te prireditve, zlasti knezu-naměstniku Pavlu, predsedniku italijanske vlade Mussoliniju ter ministroma Cianu in Alfiere.

Govor italijanskega ministra

Za našim prosvetnim ministrom je spregovoril italijanski minister za ljudsko kulturo Dino Alfiere, ki je dejal, da je izredno vesel, ko more zastopati fašistsko vlado pri začetku te razstave. Zanj je dal pobudo knez-naměstnik Pavle, v katerem se politična modrost druži z izrednim poznavanjem umetnosti. To umetnostno slavje vsečano poudarja prvo obletnico belgradskega

sporazuma, ki je tako prisrčno in resnično obnovil odnosaje med Jugoslavijo in Italijo na vseh področjih. Ta sporazum je obdržal priredel do skupnega sodelovanja, ki je že do zdaj prinesel obema velikih koristi, še večjih pa obeta za v bodoče. Prijateljstvo med Italijo in južnimi Slovani je stara zamisel ustvarjalcev edinstva v Italiji in v Jugoslaviji. To prijateljstvo ni samo politično in gospodarsko marveč tudi kulturno, ker se na kulturnem področju najbolj odkrivajo duhovne sposobnosti kakega naroda. Ta razstava mora biti začetek močnega kulturnega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo, pri čemer morajo pomagati poleg upodablajoče umetnosti še gledališče, glasba, radio,

Avstrijski škofje in narodni socializem

Naročila katoliškim vernikom za plebiscit in glede stališča do narodnega socializma

Dunaj, 28. marca. o. Z ozirom na posebne razmere, v katere je po priključitvi Avstrije k Nemčiji prišla avstrijska cerkev in v skrb, da bi svoje vernike obvarovali pred preganjanjem, so avstrijski škofje izdali kratko pastirsko pismo, v katerem sporočajo svoje želje, ki jim jih narekuje novo stanje. To pismo so včeraj prebrali po vseh avstrijskih cerkvah. Izjava se glasi: Po najglobljem prepričanju in na lastno pobudo podpisani škofje avstrijske cerkvene pokrajine izjavljamo z ozirom na zgodovinske dogodke, ki so se odigrali v nemški Avstriji, tole:

Z zadovoljstvom priznavamo, da je nacionalistično gibanje v narodni in gospodarski obnovi, kakor tudi v socialni politiki in nazadnje v skrbstvu za najsiromašnejše sloje naroda izvršilo in da še opravi la pomembno delo. Prepričani smo, da je po zaslugi narodno-socialističnega gibanja odstranjena nevarnost pred boljševizmom, ki vse ruši in vse uničuje. Škofje spremljajo bodoče delo nacizma s svojimi najboljšimi željami in s svojim blagoslovom ter priporočajo tudi vernikom, da se tako opredelijo. Mi podpisani škofje smatramo, da bo ob plebiscitu naša narodna dolžnost, da se kot Nemci izrečemo za Nemčijo ter pričakujemo tudi od vseh vernih kristjanov te dežele, da se zavedajo tega, kaj dolgujejo svojemu narodu.

Izjavo sta v imenu svojih tovarišev podpisala dunajski kardinal nadškof dr. Innitzer in drugi po rangi katoliški cerkveni dostojanstvenik v Avstriji salzburški knez nadškof dr. Waiz. O pobudah za navedeno izjavo, ki je bila prebrana v cerkvah, so avstrijski katoliški cerkveni dostojanstveniki izdali tole sporočilo:

Ob priliki velikih zgodovinskih dogodkov, ki jih

preživlja avstrijsko ljudstvo v časih, v katerih se izpolnjuje tisočletna težnja našega naroda po zedinjenju z Veliko Nemčijo, so avstrijski škofje po vsestranskem premisleku sklenili, da naslove na vernike razglasijo, ki bo prebran po vseh cerkvah. Smatramo, da smo to mogli storiti tembolj mirne duše, ker nam je poseben poverjenik vodje nemškega rajha za plebiscit, Birkel, zelo iskreno razložil smernice svoje politike ter omenil, da bo osnovno načelo te politike načelo: Dajte cesarju, kar je cesarjeva in Bogu, kar je božjegale.

Dunajski kardinal nadškof dr. Innitzer je poslal posebnemu zaupniku vodje nemškega rajha za plebiscit, Birkelu, izjavo avstrijskih škofov, in dodal še tole spremeno pismo:

»Visoko spoštovani zaupnik nemškega vodje. Čast mi je poslati priloženo izjavo avstrijskih škofov. Iz njene vsebine se boste mogli prepričati, da smo mi avstrijski škofje prostovoljno brez kakšne prisiljenosti izvršili svojo nacionalno dolžnost. Že vnaprej sem prepričan, da bo ta izjava začetna točka za složno sodelovanje. Izvolite sprejeti izraze mojega odličnega spoštovanja. Heil Hitler! kardinal Innitzer, nadškof, s. r.

Izjavo avstrijskih škofov, ki so jo včeraj prebrali po avstrijskih cerkvah, so podpisali tile cerkveni dostojanstveniki: kardinal nadškof dr. Innitzer, nadškof Gasper, nadškof dr. Waiz, nadškof dr. Pavlikovski, nadškof Johannes Maria Gföllner in nadškof dr. Mihael Memelover.

Izidi bolgarskih volitev

Vlada ima 104 poslance, opozicija 56

Sofija, 28. marca. m. Z včerajšnjimi volitvami v soljskem okraju so bile končane državnozbornske volitve v vsej Bolgariji. Po uradnem poročilu so volitve potekale v popolnem miru in redu, le v nekaterih krajih je prišlo do manjših neredov. V Sofiji je bilo izvoljenih tudi več opozicionalecev, med drugimi bivši predsednik vlade in vodja fašistov Aleksander Cankov in bivši minister Todor Kožuharov. Ze pred izidom volitev se je večina izvoljenih poslancev izjavila, da bo v sobranju podpirala vlado. Za volivni program so se izrekli 104 poslanci, za opozicijo pa 56.

Zastopniki nemškega in poljskega tiskovnega urada se bodo sestali v začetku aprila v Varšavi in razpravljali o podrobnih izvedbi tiskovnega sporazuma, ki sta ga obe državi sklenili leta 1934.

330.000 avtomobilov so zgradile nemške tovarne lani in s tem svojo proizvodnjo od leta 1932 posestori. Vseh avtomobilov je zdaj v Nemčiji čez poldrugi milijon. Izvozili so Nemci lani 68.000 avtomobilov.

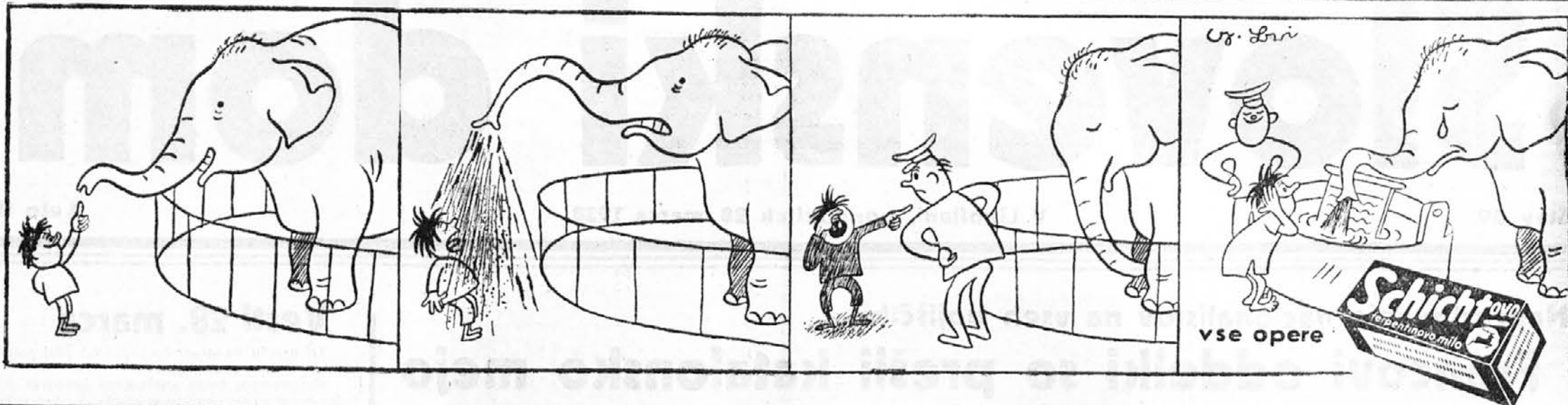
Sodba francoskega socialističnega voditelja

Boljševizem je izgubil ljudi in svoj nauk

Bruselj, 28. marca. m. Voditelj francoskih socialistov Pierre Laurent je v nekem belgijskem časopisu objavil članek pod naslovom »Konec boljševizma«, v katerem pravi med drugim tole:

Nedavni proces v Moskvi predstavlja konec boljševizma. V izkoreninjenju zadnjih voditeljev oktohrske revolucije v Rusiji leta 1937 se kaže istočasno tudi propad boljševističnega nauka. Od listih, ki so v oktobrski revoluciji v letu 1917 v Rusiji igrali vodilno vlogo, je ostal samo še Stalin, ki na svojem položaju ne čuti nobene odgovornosti. Stalin je smešen človek, toda sposoben storiti največje napake. Nasilen je toliko, da mu ga ni enakega. Stalina splošno smatrajo kot človeka druge vrste. Šele leta 1926 se je začelo Stalinovo ime pojavljati v javnosti. S Stalinom je sploh nemogoče o čem razpravljati. Njegove utemeljitve so tako nore, da jih je nemogoče pobiti. Prav tako se človeku zde njegove trditve, kakor če bi kdo trdil, da je Švica v Ameriki. Te

svoje duševne revnosti se Stalin tudi zaveda in se zato izogiblje vsakega razpravljanja. Ideološkim dokazom svojih nasprotnikov postavlja naproti dokaz strelav v hrbet, prav tako kot bandit, ki ga lahko človek sreča v mrtni ulici in ki čaka na svoje žrtev ne morda v imenu rimskega ali stalinškega prava, pač pa v imenu samokresa. Saj je čisto naravno, da je mnogo lažje pobijati svoje nasprotnike s streli kakor pa z besedo. Ker so danes vsi voditelji oktohrske revolucije v Rusiji bili že pobiti ali pa živi pokopani, je boljševizem postal Stalin sam. Boljševizem, to je Stalin sam, ali z drugimi besedami, boljševizem je razumnikom postal brezno, v katerega padajo in odkoder ni vrnitve. Boljševizem je izgubil svoje ljudi in nauk. Boljševizem v Rusiji je mrtev. Njegove podružnice v zamejstvu čedalje bolj odkrito uvajajo fašistične nauke. Trockistični boljševizem jedva še živetari s praznimi frazami. Očividno je, da je nastopil boljševizmu konec.

Lepa izseljenska akademija

Škof dr. Rožman je slovensko mladino pozval k delu za naše izseljence

Ljubljana, 28. marca.

Skrbnica naših izseljencev Rafaelova družba je organizirala za včeraj dopoldne v franciskanski dvorani pestro in lepo akademijo, ki je bila prav za prav manifestacija našega naroda za tiste sinove, ki so morali za kruhom v tujino. Občinstvo je dvorano do zadnjega kotička napolnilo. Navzoči so bili ban dr. Natlačen, ki je bil obenem pokrovitelj akademije, škof dr. Gregorij Rožman, župan dr. Adlešič, zastopniki oblasti in predstavniki kulturnih organizacij.

V prvi točki akademije so nastopili godbeniki učiteljski, ki so odigrali tri točke. Takoj za njimi pa je imel govor škof dr. Gregorij Rožman, ki je pokazal na našo vse prenamajno skrb za izseljence, ki jih je v tujini več stotisoč. Izseljenci so pravi ud narodnega telesa. Narod mora to izgubo čutili, če je zdrav in zares živ. Zato je dolžnost vsakega naroda, da skrbi in navezuje nase vse tiste, ki se izselijo v tujino, in jih ne pusti utoniti v morju drugih narodov. In ta vez ne sme biti samo denar, ki ga pošilja izseljenci domov, temveč živa vez, ki veže srce in dušo, vez kulture in globoke vere.

Nato je škof dr. Rožman označil dolžnosti, ki jih imamo do izseljencev. Biti vedno v stikih z njimi po misli, molitvi, knjigah, časopisih in pismih, vedno jim dati čutili, da domovina nanje ni pozabila, temveč jih še vedno šteje med prave svoje sinove. Tri vrste izseljencev poznamo. Take, ki so se izselili, pa so bili že takrat odločeni vrniti se s prihranki nazaj v domovino. Več je takih, ki so si v tujini postavili dom ter se ne bodo več vrnili. Ti so skrbi domovine zelo potrebni, ker njih število hitro pada. Tretja vrsta izseljencev pa

so sinovi izseljencev, ki so se v tujini rodili, se tam vzgojili in postali tam tudi državljani.

Domovino poznajo le še iz pripovedovanja svojih staršev, tujina jih je prepojila s svojim duhom. Ta mladina je zlasti potrebna skrbi s strani domovine. Treba jih je prepoiti s prepričanjem, da so sinovi in hčere slovenskega naroda, ki morajo svoj jezik ne pozabiti temveč ohraniti. S temi je treba navezati tesne stike in jih spet čvrsto privezati na tisti narod, iz katerega so izšli. In v tem ima naša mladina največjo nalogo. Pokazati izseljencem, da se stalno zanje zanima in zanje vedno čuti. Za zgled nam morajo biti v tem drugi evropski narodi.

Občinstvo je govor škofa dr. Rožmana pri srčno pozdravilo. Nato so sledile ostale točke akademije. Nastopile so učenke Lichtenurnovega zavoda, ki so peale in izvajale simbolično vajo. Prav ganljiva je bila deklamacija Ljubice Božičeve, ki je deklamirala pesem Mirka Kunčiča »Pismo v tujino«. Dijakinje uršulinske gimnazije so zapele tri pesmi. Nastopile so učenke Lichtenurnovega zavoda s pesmijo in simbolično vajo. Gdč. Metka Cimperškova je zaigrala na klavirju precej težko klavir. skladbo. Dijaki škofijskega zavoda pa so nastopili z županičev »Dumoc«, ki so jo recitali v odlomkih ter spremljali s simboličnimi vajami. Pevski zbor I. dekliške meščanske šole je zapel štiri pesmi, dijaki škofijskega zavoda v St. Vidu pa sedem pesmi. Vsa veličastna akademija se je zaključila z državno himno.

Ves spored je prenašala tudi ljubljanska radijska postaja.

Naše gospodarstvo v februarju letos

(Po statistiki OUZD v Ljubljani)

Povprečno število vseh pri OUZD v Ljubljani zavarovanih delavcev je znašalo v februarju 1938 90.092 oseb. Konjunktorni prirast od febr. 1. l. je znašal + 8081 delavcev. Najbolj so napredovale sledeče industrije: gozdno-žagarska + 1884, tekstilna industrija + 959, industrija papirja 647, gradnje železnice, cest in vodnih zgradb (javna dela) 622, kovinska industrija 586, industrija kamena in zemlje 529 delavcev. Malenkostno in brezpomembno konjunktorno nazadovanje zaposlenosti izkazuje samo higiena in trgovina.

V sezijskem pogledu so napredovale sledeče industrije: gozdno-žagarska industrija 670 delavcev, tekstilna industrija 392, gradnje nad zemljo 380, gradnje železnice, cest in vodnih zgradb 355 delavcev. Ostale industr. ne izkazujejo pomembnejšega sezijskega napredovanja niti nazadovanja. Celotni sezijski prirast vseh zavarovanih delavcev znaša v tem mesecu 1850 oseb.

Za prazen nič - revolverski strelji

Kamnik 27. marca.

Na praznik Marijinega oznanjenja je krasno vreme marsikoga izvabilo v naravo. Kavčič Tilen, Cerar Anton in njegov brat, vsi trije rojaki iz Volčjega potoka in po poklicu mizarji, so se odločili, da gredo s kolesi proti Kamniku. Prišedši v Kamnik so se razšli: Tilen vasovet k nekemu dekletu, brata Cerarja pa zopet po svojih potih.

Verjetno je, da so bili vsi trije najbrže malo dobre volje, ker so se pozno v noči znašli v presledkih v Cerarjevi gostilni. Med drugim so se začeli razgovarjati tudi o premoženjskem stanju vsakega izmed njih. Ta debata pa je imela prav žalosten zaključek. Brata Cerarja sta Kavčiča najbrže malo premalo ocenila, kar mu je šlo tako na živce, da je po daljšem prerekanju segel po samokresu ter oddal tri zaporedne strelce. Cerar Anton je ostal na mestu brez zavesti, dobil je strel tik nad srcem, dočim je bratu prestrelil levo nogo pod kolonom.

Ob ¼ 4 jutrija prihiti nekdo po Kregarjev avtoaksi, da je odpeljal na kraj tragedije zdravnika g. dr. Puclja, ki je ranjencema nudil prvo pomoč ter odredil takojšen prevoz v bolnišnico.

Vloge pri hranilnicah stalno naraščajo

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so tudi v mesecu februarju 1938 narasle vloge pri slovenskih samoupravnih hranilnicah in sicer v celoti za 11 milij. ter znašajo 1.053.582,310 din. Če odštejemo v tem prirastku vsebovane vlagateljem pripisane obresti (1,4 milij.), se pojavi čist prirastek 9,5 milij., torej pol milijona več ko v mesecu januarju. V 2 mesecih so torej vloge narasle za blizu 19 milijonov din.

Vloge na knjižice so znašale skupno 625,9 milijonov, vloge v tekočem računu 427,6 milijonov. Znesek vlog na knjižice je narasel pri 9, vlog v tek. račun pri 10, skupni znesek vlog pa pri 12 hranilnicah, število vlagateljev na knjižice pri 8, vlagateljev v tek. rač. pri 9 in skupno število vlagateljev pri 7 hranilnicah. Vseh vlagateljev je 185.104.

Iz teh števil izhaja, da je akcija za vpostavitve likvidnosti hranilnic in ostalih denarnih zavodov vplivala prav ugodno tudi v mesecu februarju, in da se razvija gibanje vlog zelo ugodno, ker se zaupanje vedno bolj vrača. Dotok novih vlog je stalno razveseljiv.

v katerih se je tu in tam pokazalo razsvetljeno okno. Noto je voz obstal pred širokim stopniščem.

Električna luč je obsvetljevala moza, oblečenega v smoking. Sial je na vzhodni stopnišču. Bil je izredno velik. Gosti in črni lasje so mu padali na čelo. Njegov močni in gladko obrit obraz se mi je zdel v tej ostri luči trd.

»Gospod Ralph«, je rekel kočijaž z glasom, polnim spoštovanja in bojazni, »paznanjam Vam, da smo imeli lepo vožnjo.«

Mož v smokingu se nama je priklonil in nama dal znamenje, naj greva za njim, ne da bi rekel besedo.

Cetrto poglavje.

KENDALE

Nesreča, pri kateri je grof Kendale izgubil svoje življenje, se je dogodila 6. junija 1914. Tri mesece poprej se je poročil grof z Antiopo Antimovno. Poroka je bila v družinskem gradu Dunmoreju pri Portriushu na severni obali Ulstera. V tem gradu se je Antiopa rodila in tam je tudi zrasla. Vprašanja, ali bo mladi par stanoval v gradu Kendaleju, ali bo ostal pri grofu Antimru v Dunmoreju, sploh niso načeli. Kljub srečni mladosti Antiopa ni hotela ostati v Dunmoreju, ker je ta del Irske skoraj ves protestantski. Grof Antimr pa je v teh stvareh mislil čisto drugače, čeprav tudi njemu še daleč ni bilo všeč, da je Ulster protestantski.

Grof je hotel ostati v svojem dvorcu. »Ulster je postal to, kar je sedaj«, je rekel, »zato, ker Irski niso izpolnili svoje dolžnosti. Samo so prepuščali svojo domačo zemljo Angležem. Angleško priseljevanje bi bili morali preprečiti.«

Kako se je Janez učil evropskih jezikov

Moravče, 28. marca.

Janez je za svojo okolico več kot navaden človek. Izbere si kako preprosto sredstvo, nekaj zamrmra, pa ti »oddelac« vse, kar je komu »narejenoc«. Vraga ti užene v štedilnik kakor psa pod mizo. In strahov se ne boji, kar je nekdo dokazal, ko jih je namlatil s cepcem. Lov na brezične brzojavke, katere prenašajo zračni valovi, je njegova najnovejša iznajdba. Nerodno mu je edinole to, ker ne zna evropskih jezikov. Pa se je obrnil na večaka, kako bi se jih najhitreje naučil. Ta mu je svetloval, naj si nabavi časopisov vseh onih jezikov, katere bi rad govoril. Kolikor izvodov, toliko litrov vode; nato pa kuhati vse dotlej, dokler se papir ne razkuha. Goščo je treba precediti in popiti tekočino do slednje kapljice — seveda naskrivaj, ker so ljudje nevoščljivi. Janez si je kupil časopisov in kuhal po navodilu. Ko je odil tekočino, pa v skrivališče, da bi jo spravil vase. Začetek je bil menda dobre; že se mu je valil in obračal jezik po angleško in po francosko. Tedaj ga je iznenadila žena, ki je hotela vedeti, kaj počneja. Mož ji je nekaj odgovoril, pri čemer se mu je zaletelo. To mu je bilo v pogubo. Sredstvo je izgubilo čudovito moč ter ni več delovalo. Poskus ga je veljal toliko, kolikor je bil dal za časopise. Huje je bil oškodovan pred leti v družbi nekega sleparja. Janez bi bil rad izpolnil svoje znanje, zato je opravil vse, kar mu je bilo naročeno. Slepar pa je izbral njegovo odsotnost ter mu odnesel več predmetov. Na evetu je pač tako, da vsaka skušnja nekaj stane.

Izid volitev meščanske korporacije v Kamniku

Volilni upravičenci tuk. meščanske korporacije so včeraj izvolili nov gospodarski in nadzorni odbor. Za listo I je bilo oddanih 41, za listo II pa 100 glasov. Izvoljeni so bili sledeči gospodje: V gospodarski odbor: dr. Trampuž, Jerelc Fr., Benkovič Iv., Pirnat Ludvik, Goltes Josip, Lap Cene in Cuzak Janko; namestniki: Pirš Miha, Kolman Martin, Ambrož Nande in Antonin Franc. — V nadzorni odbor: Nečima Ferd., ing. Birk Franc, Peterlin Fr., Albrecht K., in Stele Janko; namestniki: Klemenčič Josip st., Benkovič Karol in Kovačič Iv.

Izvoljena odbora se bosta konstituirala pri prvi seji, ki bo v kratkem sklicana.

Potres v Mariboru

Maribor, 27. marca.

Danes popoldne ob 12.15 smo začutili v Mariboru močan potresni sunek, ki je povzročil v mestu precej razburjenja. Potres je trajal kakih pet sekund. Najmočnejši je bil prvi sunek, potem pa je tresenje polagoma pojenjalo. Potres so precej močno občutili stanovalci višjih nadstropij visokih hiš. V kuhinjah je ponekod letela posoda iz omar, v sobah pa je na gladkih parketih plesalo pohištvo, ljudje pa so vsi v strahu hiteli pod podboje pri vratih. Strah pa se je polegel, ko je ostalo samo pri prvem sunku. Potres, ki je za Maribor silno redek dogodek, je bil za današnji dolgočasni popoldan dobrodošla tema za razgovore po kavarnah in gostilnah.

Pierre Bénéit:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojev za svobodo

18

»To je vse radi prekletega avtomobila lorda Arbuckleja,« je pojasnjeval. »Vozil, ko da bi bil blazen. Skoraj bi me bil stisnil. Vse blato iz jarka sem dobil na plašč.«

Navzoči so se po tistem smejali. »Ali se Vam zdi to smešno?« je divje rekel možakar.

»Dostikrat je lord Arbuckle nam povozil kološči,« je rekel gostilničar, »in Vam se je to zdelo samo po sebi razumljivo, da, celo smešno. Danes pa, ko ste radi njega vi malo umazani, delate brup. Opravite to z njim samim, John. Lord Arbuckle je Anglež in Vi tudi, kakor mislim. To Vam je zgodba, John, nas prav nič ne zanima.«

Zopet se je oglašil smeh. »Anglež, Anglež,« je menil John s hudobnim posmehom, »da, samo po sebi umevno in jaz mislim, da bi bil nekdo zelo srečen, če bi mogel poročiti lorda Arbuckleja in...« (Prištil je grdo angleško besedo.)

V sobi je bilo slišati mrmranje. »Res, John, in koga?« je rekel krčmar.

»No, gromska strela, Vašo grofico Antiopo!«

Mrmranje je postajalo močnejše. John si je podprl boke z rokami in se posmehljivo zarežal:

»Da, Vašo grofico Antiopo.«

»Lažeš!« je zavpil nekdo.

Bil je kočijaž, ki se je začel mešati v pogovor. V sobi se je oglašilo zadovoljno mrmranje.

»Jaz lažem?«

»Da, John, jaz ti pravim, da lažeš in da dobro veš, da lažeš!«

»Pazi se, Jožef!«

»Meni se ni treba nič paziti. A povem ti, da lažeš. Njena visokost ne

bo nikdar poročila Angleža, pa naj bo to lord Arbuckle, ali lord Kitchener, ali pa sam Mr. Lloyd George...«

»To bomo še videli!«

»Pa tudi, če bi morala razcapana ob nedeljah v cerkev po killearnejskih ulicah.«

Misel, videti Antiopo v takem stanju, je na navzoče učinkovala tako, da so bili do Angleža še bolj sovražni. Ta je pa naprej izzival. Že so začeli padati zbadljivke z obeh strani.

Nenadoma pa se je oglašil sredi vsega tega hrupa dr. Grütli s svojim tenkim in trdim glasom:

»No, mislim, da ste že napeli strelho na vozu. Kdaj se bomo torej odpeljali?«

Vsi so molčali. Kočijaž se je priklonil.

»Izvolite, ekscelence.«

Dve minuti kasneje smo že bili na poti, a napeta strelha nam je onemogočala slednji pogled.

Prijel sem Jožefa za komolec:

»Ali je bil lord Arbuckle voznik avtomobila, ki je preje vozil mimo nas?«

»Da,« je mrmral. »Toda to, kar je rekel John, je napačno, to Vam priščem Njena Visokost se ne bo nikdar poročila z lordom Arbucklejem.«

»Ah,« je rekel lahkolno doktor.

»Doživel sem že mnogo čudnejšega. Po avtomobilu, ki ga je vodil lord Arbuckle, sklepam, da mora biti zelo

bogate.«

»Nikdar!« je rekel Jožef.

»Divje je tolkel po svojih konjih in ponavljal:

»Nikdar, nikdar!«

Doktor Grütli me je prijel za roko.

»Kaj pravite k temu?« je mrmral.

»Kako žalostne dokaze navajamo iz šolske niže, kadar govorimo o nasprotju teh dveh rodov. Kako klavirne v primeri z resničnostjo!«

Nisem odgovoril. Bilo mi je neprijetno. Spomnil sem se na izredno lepoto mladega moža, ki sem ga pred kratkim videl.

Na levici smo slišali močno šumenje. Morje je moralo biti čisto blizu nas, toda tema ga je zakrivala očem.

Polagoma je vstala na višini pred nami mogočna senca.

»Kmalu bomo tam,« je rekel kočijaž.

Konji so začeli voziti hitreje, ne da bi jih kaj vzpodbudil.

Ob dolgi živi meji iz gloga smo prišli do visokih železnih vrat, katerih konice so se svetile v mesečnem sijaju. Vrata so bila tako hitro odprta, da voza skoraj ni bilo treba ustaviti.

Brez šuma je drdrel naš voz po drevovedu, posutem s peskom in med velikimi temnimi drevesi, ki so imele piramidasto obliko.

Peljali smo se mimo visokih zidov,

Usodna kupčija s konji

Trojane, 28. marca.

Skozi Ločico ob državni cesti je te dni prišlo nekaj barantavec na videz čednega konja, ki ga je bil pripravljen zamenjati. Posestniku Kovaču je žival ugajala; začela sta se pogajati ter se končno pogodila. Za lepega »pramca« je dal Kovač dva svoja manjša konja, katere je kupec takoj odgnal proti Ljubljani. Kmalu pa se je izkazalo, da zamenjani konj ni brez napake. Živinozdravnik je ugotovil hudo zaprtu nadubo, zaradi česar žival ni za naporno delo. Zadeva je prišla pred sodišče, ki je razveljavilo kupčijo. Barantač je moral vrniti Kovaču oba konja, za poravnavo stroškov pa odstopiti svojega »pramca«. Ko je mož ves utrujen prispel domov iz Ljubljane, pa konja, določenega za odškodnino, ni našel več v svojem hlevu. Domači so mu povedali, da ga je nekdo odvedel tik pred njegovim prihodom. Kovač se je takoj odpravil nazaj v Ljubljano in prijavil tatvino policiji. Osumljeni barantač je konja menda res odpeljal; nima pa ga doma v svojem hlevu in tudi ne mara izdati njegovega bivališča. Proti osumljencu je uvedeno ponovno sodno postopanje.

Škofia Loka

Pokopališče cesto valjajo. Pokopališče cesto, katero je začela občina že lanske jesen temeljito preurejati in razširjati, so sedaj po končanih delih začeli še temeljito valjati s težkim cestnim valjarjem. Cesta je sedaj široka 7,40 m. Služila ne bo toliko vznožju prometu kakor pešcem. Cesta bo sedaj kras vsemu mestu.

Karlovska ulica bo dobila novo lice. Včeraj so začeli delavci podirati stari vrtni zid ob vrtu g. pr. Sušnika v Karlovski ulici. Na vsej dolžini zidu je Karlovska ulica silno ozka. Ko bo zid podrt in material odvožen, se bo zgradila nova lična ograja, tako da bo ulica razširjena za 4 m.

Ženske narodne noše na gasilskih svečanostih dne 8. maja želi v čim večjem številu naša gasilska četa. Da bo gasilski praznik čim veličastnejši, se naproša naše žensstvo, da se je v čim večjem številu udeleži v narodnih nošah. Moške narodne noše ne pridejo v poštev.

Agentje, ki prodajajo razne krivoverske knjige, se čim dalje pogostejše oglašajo v našem mestu. Vse prebivalstvo opozarjamo, da takim ljudem pokaže vrata.

Izza naših meja

Nesreče na deželi. Ko je peljal voz krompirja, se je 72 letni kmet Andrej Režek v Sv. Ani pri Trstu spotaknil in padel pod konja. Poškodovanec je bil odpeljan v tržaško bolnišnico. — Nesrečno je padel in se precej težko poškodoval 90 letni vrtnar Franc Rajgel, najstarejši kmetovalec v Sežani. Tudi on je bil prepeljan v tržaško bolnišnico.

Večja skupina avantgardistov, t. j. članov mladinske fašistične organizacije iz Treta, je v nedeljo obiskala Sv. Goro pri Gorici. Družba je prepevala nacionalne pesmi in izvršila manjšo parado.

V Brdu pri Gorici so v nedeljo blagoslovili podstavek in drog za italijansko zastavo. Blagoslovitev je izvršil domači župnik in slavnosti so se udeležili vsi domačini, ki so včlanjeni v fašističnih organizacijah.

Pričeli so z deli na cesti med Vidmom in Gorico. Cesta bo popolnoma nova in bo nadomestila staro pokrajinsko ter omogočala živahnejši in ugodnejši promet med obema krajema. Pri tem bodo razstavili precej zemlje. Samo 18. t. m. je bilo sklenjenih 53 pogodb za odstop zemlje med državo in lastniki zemljišč, v skupni vsoti nad 50.000 lir.

2215 družin, ki štejejo skupno 17.235 otrok, živi v tržaški pokrajini. Od tega odpade na Trst 1135 družin z 8681 otroci. Vidimo torej, da v sorazmerju s prebivalstvom odpade večji del družin s številnimi otroci na podeželje, ki spada pod Trst. Sklenjeno je bilo, da se ustanove po deželi krožki, ki bodo nudili »moralno« pomoč družinam s številnimi otroci.

Nagrada 600 lir je dobila od Mussolinija družina Ferletič iz Mirna pri Gorici, kateri sta se rodila dvojčka. Ravno tako nagrado je dobila družina Sinčič iz Poreča.

Zopet nesreča z razstrelivom. 45 letni Zimič je našel granato in jo je razstrelil s kladivom odpreti, da bi jo izpraznil in prodal kovinske dele. Granata je eksplodirala in ga poškodovala, zaradi česar je moral Zimič v bolnišnico. Posledice sicer sprva niso bile nevarne, a vendar so nastale kmalu komplikacije in morali so mu odrezati desno nogo. Zimič je doma iz Doblarjev pri Gorici.

Preureditev goriskega muzeja. 24. maja t. l. bodo odprte javnosti sobane mestnega goriskega muzeja, ki je bil po želji goriskega prefekta Orazia preurejen. Muzej naj bi dal čim popolnejšo sliko o vojni ob Soči in bitkah, ki so se tam vršile. Ena izmed sob bo posvečena italijanskemu kralju Viktorju Emanuelu, kjer bo njegova statua, s katero ga bodo poskušali pokazati takšnega, kakršnega se je pojavljal za časa vojne med vojniki. Ostale sobe pa naj bi pokazale »goriški irendentizem za italijanstvo soske zemlje« in bodo posvečene bitkam od maja 1915. do novembra 1917. V eni izmed dvoran bo nameščena plastična slika vsega soskega ozemlja, da bo iz nje jasno razvidno, kje so se vršile borbe. 420 slik — fotografij bo nadalje pokazalo posamezne kraje borb in posamezne trenutke za časa napadov. Svečanost otvoritve bo zelo pompozna.

Truplo 11 letnega Ivana Širca, ki je izginil z doma meseca septembra, so našli v bližini Hrušice pri Colu v nekem gozdu. Otrok, ki je doma iz Podkrajca, je našel na obisk k nekim sorodnikom. Med potjo ga je najbrž zajelo neurje. Skril se je v zavetje, da bi vedril. Tu je najbrž zaspal in tudi našel smrt. Po ugotovitvi dejanskega stanja, so oblasti odredile pokop dečkovega trupla.

Vstopnice za nočno akademijo Krčanske ženske zveze v proslavo Maternskega dne se še dobe pri dnevnih blagajni opernega gledališča. Poročila iz Barcelone.

Od tu in tam

Dalmatinska cementna industrija se nahaja v težki krizi. Se nedavno je imela odprte trge v več kakor 50 državah širom sveta. Vse jugoslovanske tovarne so letno izdelale do milijon in pol ton cementa, od česar je odpadlo na dalmatinske dobri dve tretjini. Zaradi pomanjkanja naročil se je obrat skril skoraj na petino. Največ cementa je šlo do nedavnega v bližnji Vzhod in v Egipt, toda tam se v zadnjem času pojavili močni konkurenti Nemčija, Italija, Anglija, Belgija in Francija. Najhujši konkurent je Nemčija, ki je naš cement popolnoma izrinila iz Severne in Južne Amerike. Nemčija proizvaja umetni cement, ki pa ima iste odlike in isto kakovost kakor pa naravni dalmatinski cement, ki ga delajo iz laporja. Posledice zastaja so najprej občutili delavci, ki so morali na ceno. Okrog 3000 delavcev je izgubilo svoj kruh.

Vsake krivde in kazni je belgrajsko sodišče oprostilo kmeta Strahinjo Nikolića, ki je v samo-obrambi ustrelil vsakega prepirljivca in izživala Vladimirja Brkića. Strahinja in Vladimir sta si bila v jezi od dneva, ko je Strahinja sestra zapustila Vladimirja, s katerim je živela v divjem zakonu. Vladimir je Strahinjo večkrat zagrožil, da ga bo ubil. Ko sta se nekega večera srečala na cesti, je Vladimir potegnil samokres in pozval Strahinjo na dvoboj z besedami: »Streljaj, če ne bom jaz!« Strahinja je nenadoma srečanja ustrašil, vendar je bil toliko prisrčen, da je potegnil svoj starinski samokres in ustrelil. Kroglja je zadela Vladimirja v čelo, da se je takoj zgrudil mrtel. Sodišče je upoštevalo nujno brambo in Strahinjo oprostilo.

Svoje življenje je žrtvovala za moža Klara Radčev iz Bačkega Brega pri Somborju. Kmet Daraži je priredil v svoji hiši zabavo, na katero je povabil nekaj svojih prijateljev. Med njimi se je nahajala tudi Klara s svojim možem. Nekoliko pijan se je začel Daraži prepirati s Klaro in jo oklofutal. Mož se je seveda potegnil za svojo ženo in pozval goste, naj se mu opraviči. Iz besed se je rodil prepir, in iz prepira pretep. Daraži je pograbil nož in začel z njim tolči po Klarinem možu. Ko je žena videla moža v smrtni nevarnosti, je skočila med nju in ju razdvojila. Toda Daraži ni odnehal, temveč je z nožem tako obdelal Klaro, da je med prevozom v bolnišnico umrla. Težko ranjena pa sta obležala tudi Daraži in Klarin mož.

Goljufa v duhovniški obleki je prišla policija v Rumi. Trgovci so prijavi policiji, da jih je zadnje čase obiskoval duhovnik, ki je pri njih naročal vse mogoče in nemogoče stvari za bogoslovno šolo v Sremskih Karlovcih. Možakar se je predstavil kot upravitelj patriaršije. V manufakturni trgovini je naročil mnogo blaga, za vzorec pa si je vzel en kos. V Batini trgovini je naročil sto parov čevljev, en par pa je vzel za vzorec. Podobno je naredil tudi v drugih trgovinah. Da bi trgovce še prej premamili, je vodil s seboj v meniško obleko preoblečenega prijatelja. Ko mu je policija prišla na sled, je »duhovnik« priznal, da je »naročal« vse zase. Radomir Radaković, tako se piše goljuf, je bil tri leta v meniški šoli, nakar jo je zapustil in se začel ukvarjati z nepoštenim delom. Njegov padajš je bil tudi že menih in tajnik zagrebškega pravoslavne metropolitosa Dositeja. Zaradi številnih grehov je bil odpuščen, končno pa mu je bil odvzet tudi meniški čin.

Pelietnega sinčka so cigani ukradli bogatemu kmetu Nikoli Ogorelcu v Kusonji pri Daruvarju. Kmet in žena sta se mudila v gozdu, doma v hiši pa je sameval sinček. Cigani so slučajno otroka iztaknili in ga odpeljali s seboj. Orožniki zločinskih cigánov se niso prijeli.

Sarajevski obrtniki se bodo udeležili mednarodne obrtniške razstave v Berlinu. Razstavili bodo svoje izdelke, ki so bolj narodopisnega značaja in takra, karšna so povsod znana kot sarajevske specialitete. Med drugimi bodo poslali na razstavo več usnatih izdelkov v orientalskem stilu, nekaj ročnih izdelkov iz etekla, kovinaste predmete iz zlata in srebra ter rezbarske izdelke. Sarajevčani pričakujejo, da bodo s svojim izdelki naredili tudi dobre kupčije.

621.774 delavcev in nameščencev je bilo zavarovanih v mesecu januarju v vsej državi. Njihove zavarovane mezde so znašale 359 milijonov dinarjev. Če primerjamo gornjo številko s številom članstva v decembru, ugotovimo padec števila zaposlenih za 52.158. v primeru z januarjem l. 1937 pa porast za 24.809. Od zavarovancev je bilo 446.394 moških ter 175.380 žensk.

Prva železniška proga v Črni gori bo v najkrajšem času gotova. Proga od Bileče do Nikšića je dolga 76 km ter je veljala 90 milj. din. Na progi bo vsega pet postaj. Največji objekt je most preko reke Zete, ki ima pet oken s premerom 15 m. Največ preglicev pa je delala napeljava vode na postaje. V Petrovičih so morali zgraditi veliko hidrocentralko, ki bo črpala vodo iz Trebinjske. Tudi na drugih postajah so morali zgraditi posebne cisterne, v katere bodo dovajali vodo iz bližnjih rek. Progo bodo dali v promet meseca junija.

40 juter gozda, ki je bil last zagrebškega nadškofjskega dvora, je pogorelo v bližini Varaždinskih toplic. Požar se je pojavil nenadoma, vendar so ga omejili s tem, da so izkopali naokoli jarke. Kljub temu je bilo škode za 400.000 din.

Pod vlak se je vrgla žena trgovca Šreka iz Osjeka, pa jo je lokomotiva butnila v stran s tirov, da se je le nekoliko pobila po glavi in zlomila nekaj prstov na nogi. Žena je že večkrat poskušala izvršiti samomor z veronolami, pa so ji poskus pravčasno preprečili. Žena je obupala nad življenjem zaradi zločina svojega moža, ki je v prepriu ubil nekega osiješkega trgovca.

Močan potres so doživeli večeraj opoldne v Zagrebu. Koprivnici in po drugih hrvaških pokrajinah. Središče potresa je bilo v področju Bilogore pri Koprivnici. V Zagrebu sta bila dva sunka, ki sta ljudi spravila toliko iz tira, da so prestrašeni bežali iz hiš na ulice. Večje škode tam ni naredil, le na nekaterih hišah so počili zidovi ali pa se zrušili dimniki. Mnogo hušje je bilo v Koprivnici, kajti v neposredni bližini je bilo središče potresa. Sunk je trajal pet sekund ter je bil tako močan, da so skoro na vseh hišah popokali zidovi, se zrušili dimniki in lomile strehe. Najbolj so poškodovane javne zgradbe. Stolp frančiškanske cerkve je počil počez, na samostanu samem pa je popokalo več zidov. Na mestni hiši se je zrušilo prvo nadstropje, da bo treba najbrže zgraditi popolnoma novo poslopje, ker bi bili stroški za popravilo staroškoro tako veliki kakor za novo. Močno sta poškodovana tudi pravoslavna cerkev in židovska sinagoga. Dimnik elektrarne centralne se je zrušil na elektrarno, da je ostalo mesto brez razsvetljave. Po prvih cenitvah je bilo v Koprivnici za dva milijona dinarjev škode. Tudi v drugih krajih pol-dravine so čutili močne potresne sunka, vendar ni nikjer take škode kakor v Koprivnici.

KINO UNION Tel. 22-21
Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri
PAUL KEMP — THEO LINGEN — HANS MOSER — LUCIE ENGLISH — OSKAR SIMA

Alager - burka, občinstvo se smej! Najboljši komični skre za Vaso zabavo! Za odlično razvedrilo Vam jamčimo

Žena je izginila...!

Izpred obrtnega sodišča

Predčasen izstop iz službe

Polde je bil zidarSKI pomočnik pri gradbenem podjetju; imel je po 4,75 din mezde na uro. Dne 11. julija ga je podjetje poslalo na delo izven Ljubljane v drug kraj, kjer je delal do 27. oktobra. Potni stroški sem in tja so znašali 70 din in jih je Polde sam plačal; razen tega je opravil 69 nadur, za katere pa ni dobil 50% povzika. Izstopil je zato, ker mu je bilo podjetje dolžno na zapadli mezdni nič manj kakor 1400 dinarjev; po izstopu je na poziv podjetja prišel petkrat v Ljubljano tam daleč s hribov; hodil je toliko časa, da je dobil vso zapadlo mezdo poravnano, toda potnih stroškov mu niso hoteli plačati; vsakokrat je izdal po 22 din za vlak, za hrano 10 din, za pešpot do vlaka in od vlaka ni nič zahteval. Ker mu podjetje postranskih izdatkov ni hotelo plačati, je Polde poskusil srečo pri obrtnem sodišču.

Zahteval je povrnitev potnih stroškov iz Ljubljane do novega obratovališča v znesku 70 din, za doplačilo nadur 163,50 din, petkratne potne stroške in prehrano, ko je hodil od doma v Ljubljano terjat že zapadlo mezdo, v znesku 160 din; končno, kar je bilo najvažnejše, je ušteval tudi odškodnino za 14 dnevno odpovedno dobo, t. j. od 27. oktobra dalje, v katero je padlo 12 delavnikov in je opisal svoj tožbeni zahtevek na določilo § 238, št. 2 obrt. zak., ki pravi, da uslužbenec lahko brez odpovedi zapusti delo, če mu službodajalec neopravičeno zadržuje zaslužek. Po daljšem razpravljanju je podjetje tožniku priznalo doplačilo za nadure in povračilo za potne stroške, toda zastopniku podjetja pa ni hotelo iti v glavo, da bi mogel Polde dobiti plačo še za 14 dni, ko je 27. oktobra vendar sam izstopil. Toda to ni nič pomagalo, podjetje je bilo obsojeno; utemeljitev sodbe je bila kratka: Podjetje je priznalo, da je Poldetu ob času njegovega

izstopa dolgovalo skoro poldrug tisoč dinarjev, kar je za priproste delavca, kakor je bil Polde, vsekakor visoka vsota; Polde se je tedaj poslužil pravice do predčasne izstopa po § 238, št. 2 obrt. zak., zato mu gre po § 241 obrt. zak. mezda za redno 14 dnevno odpovedno dobo.

»Poročnik indijske brigade« za naše naročnike 14 din, za druge 24 din.

Dva otroka, ki ju je hotela brezsrčna mati zaklati, je rešil podnarednik Ilja Divjak v Sarajevu. Divjak je šel po cesti in slučajno videl skozi okno hiše, kako se mati pripravlja, da bi zaklala otroka. Divjak je naglo skočil v hišo in v zadnjem hipu, ko je mati že zavihtela nož, iztrgal otroka iz njenih rok. Nato je zgrabil tudi mater in ji vzel nož. Pri zaslišanju je brezsrčna mati Anka Pavlovič izjavila, da je hotela umoriti oba svoja otroka, dveletnega sinčka in sedemmesečno deklico, ki sta bila oba plod prepovedane ljubezni. Anka je živela v divjem zakonu z nekim delavcem, toda zadnje čase se je začela ta ljubezen ohlajati. V takem razpoloženju je sklenila umoriti oba svoja otroka, ki bi ji utegnili biti pozneje na napoto.

Svojo ženo je razrezal Pavle Kolinger iz Belgrada. Zaradi 250 dinarjev sta se sprla, pri čemer je Kolinger potegnil nož ter ženo vso razrezal. Ko je zločin izvršil, je šel k svojem prijatelju brivcu tr mu povedal, kaj je storil. Nato se je šel pa sam javit orožnikom.

Ljubljana : Jedinstvo 2 : 2 (2 : 1)

Ljubljana, 28. marca. Danes se je spet zlagala. Ljubljana je bila vso igro premočna, sijajno je napadala, žoga pa ni hotela priti v mrežo Jedinstva in pritisniti treli gol, pač pa je muhasto naklonila belgrajskim belozelenim, da so izkoristili šanso, ki jo je bila ustvarila naša lahkomiselnost; to šanso so po volji usode izrabili. Spet bo pel stari »slager«: do konca prvenstva ne bomo vedeli, ali bo SK Ljubljana ostala v ligi ali pa bo morala poletiti igrati težke kvalifikacijske tekme za obstanek. Ni dvoma, da bi iz teh tekem izšla kot zmagovalci, vendar pa bi njeno pomlajeno moštvo kvalifikacijske borbe preveč izčrpale za bližnjo prvenstveno sezono.

Lepo število ljudi, okrog 2500, je bilo danes priča, da ima novi napad SK Ljubljane še lepo bodočnost; posamezniki se bodo seveda še morali izpopolniti. Cankar se bo moral otresti treme, Čebihin bo moral nekoliko pridobiti v sprintu in v strelu, Erber bo moral še nekoliko »izdelati« desno nogo in se znajti v šestnastercu, sicer ne vselej na prostem streljati, ampak takrat, kadar je nujno. In danes je nekajkrat bilo nujno! Tudi Lah bo moral streljati na krilul Mali Vođisek se bo počasi razvil na svojem mestu v nezamenljivo moč, če bo igral pametno in poslušal pametne nasvete izkušenejših ter se ne bo dal zapeljati od raznih pohval. Ta napadalni kvintet naj ostane brez slednje izjeme standardni do konca tekmovanja. Mlajša garda je prav dobro prestala svoj hudi ognjeni krst. V Splitu se bodo ti naši novi lgaši brez dvoma že boljše sporazumevali med seboj!

Jedinstvo je zapustilo mučen dojem: moštvo je preko mere surov, ima v svoji sredi nekaj ljudi z manirami, pred katerimi bi zardevali celo slavonski svinjski pastirji. Izrazi, ki so jih danes po tekmi nekateri pobali iz belozelenih belgrajskih vrst naslavljali na račun slovenskega imena, so najgusnejše poslovke, ki so jih kdaj izrekla polcivilizirana usta. Moštvo, ki igra slab nogomet in je le po neznanaki sreči odneslo iz Ljubljane točko, se je vedlo tako, da je le znani slovenski, srednjeevropsko orientirani športni in kulturni vzgojenosti slovenskega občinstva pripisati, da ni prišlo do težjih izgovorov. Njibovega vedenja ne bodo oprali belgrajski časopisi, čeprav bodo po starem častnikarskem receptu poskušali priti zamorca. Znani internacionalca Bane Sekulić, ki bi moral biti vsaj nekoliko dostojnejši, saj je obredel že precej sveta in brez dvoma ne kot potepuh, ampak kot človek iz družbe, pa je pobalinstvom prednjačil. Ta »zvezda« in »ase«, ki ga slave poročevalski šarlatani vzhodnih »novin« dan za dnem, se je spoznal tako daleč, da je nazval naše občinstvo s »kranjskimi svinjami«. Na mestu bi bilo, da naša upravna oblast ob takih primerih v bodoče nemudoma na kraju samem podvzame primerne korake, saj Belgrajčani niso janjariji in Ljubljana ne pašaluki! Manj vzgojeni pa so rabili še hušje »čevlke« na račun slovenskih mater itd. V bodoče naj oblasti v takem primeru brez prizanašanja nauče manir in dostojnosti!

Poglavje zase je bil sodnik g. Bažant, ki je sodil tako kot bi bil danes prvič gledal nogomet. Tako slaba referenca Ljubljana doslej še ni videla. Sploh so pa vsi zagrebški sodniki deležni na izgrših izven Zagreba slabih kritik, proti drugim, zlasti pa proti slovenskim, pa imajo trdno zvezan komplot s športnimi poročevalci. Zadnjič so raztrgali g. Maccoratijsa, ki je po mnenju očividcev sodil prav dobro. Poročevalec Kasapinović, ki je mislil, da je g. Maccorati Italian in je zato gledal njegovo tekmovanje objektivno, pa je v »Vremenu« (njegove trditve so prav dobre) poročal, da je »Italijan g. Maccorati sudio vrlo dobro; vrlo avtoritativno.«! Zahvaljujemo se zagrebškemu sodniškemu kadru, da se je v Ljubljani že pogosto pokazal s slabe strani in ga prosimo, naj nam v bodoče s svojimi neposobnimi sodniki prizanesel! Vse, kar smo jih doslej še imeli v Ljubljani, smo spoznali za slabe in za premo-poučene o osnovnih nogometnih pravilih, ki jih mora poznati vsak sodnik. G. Bažant spada celo med najslabše zagrebške sodnike, saj ima v svojem repertoarju že lepo vrsto izredno važnih tekem, pa je danes prekosil vse svoje vrtnike v sojenju. Ne pozna ne offsidea, ne ve za foule ali pa jih piska napadni stranki, ne vidi rok in težkih stvari v šestnastercu. Pravilo prednosti je zanj španska vas, igre ne obvlada, nima pregleda, nima avtoritete, zbeگان je od začetka do konca in ne ve, kaj bi počel na igrišču.

Potek igre vam ne bomo pisali, čemu tudi? To avtomatično registracijo itak lahko vselej berete že v naših dopoldnevnikih. Ponavljamo le, da je SK Ljubljana remizirala le zaradi izredne smole. Bila je ves čas v premoci. Goli so padli v temle redu: V 4 minuti prvega polčasa je zabil 1:0 Arandjelović, v 9 minuti je Vovk izenačil, v 29 minuti pa je Vovk povzpel na 2:1. V 28 minuti drugega polčasa je nato izenačil Sekulić. Dragocena točka je odšla v Belgrad brez vsake potrebe.

Jedinstvo: moštvo je žilavo, ne zna pa veliko. Omembe je vreden prav za prav le Pašanski na levem krilu ter deloma Lončarić na centerhalflu. Moštvo je klub sreče!

Ljubljana: je igrala spočetka, dokler se mlade moči še niso znašle, precej raztrgano. Pozneje pa je

vzela igro povsem v svoje roke in jo držala čvrsto v svojih rokah. Mlajše sile so sicer doživljale momente izčrpanosti, ko je bilo treba vzeti nekaj počitka in priti do sapa, pa so se vselej z novo energijo spet spuščale v težke posle. Tehnično in kombinatorno je prekašalo goste, ki so se omejevali izključno na premore ter igrali tako imenovani »sistem brez sistema«. Od sile nervozen in nerazpoložen je bil danes Pogacnik, tudi Bertonec Stanko je bil razburjen in vihrav; Zitič se je nekajkrat kočljivo slabo postavil, drugače pa je bil prav zanesljiv in odločen. Slapar je bil dober, oster in hiter; drugi gol pa gre precej na njegov račun. Pupo je dal brezkonkurenčno partijo in mali Vođisek se je pokazal s prav dobre strani; gibčen in uren, pa tudi siten kakor podlasica, je krepko zaviral nasprotne napadale. Lah se je pokazal na krilu v sijajni igri; tod bo njegovo pravo mesto. Cankar je preživljal krst s precejšnjo tremo; prihodnjič bo že boljše. Vovk spada kakor nalašč na mesto centerhalfa, kjer se sijajno znajde. Čebihin tehnično prav nič ne zaostaja in obeta — po nekaterih korekturah — prav uporabno moč. Tudi Erber, ki je z labkoto prirejal tek preko in mimo svojih dveh živih zaprek, bo na tem mestu našel pravo zaposlitev.

Letošnji prvak bo BSK

Štirinajst dni bo veljala tabela, ki so jo večeraj postavili ligaški klubi, kajti ves teden do prihodnje nedelje bo posvečen samo rezultatu 5:0, ki ga pa najbrž ne bo dosegla jugoslovanska nogometna reprezentanca proti Poljakom prihodnjo nedeljo v Belgradu. Začetek zadnje tretjine ligaškega prvenstva je prinesel jasno sliko v gornji hiši. Po vsej verjetnosti bo BSK ostal na čelu tabele do konca in bo tako tudi letošnji prvak. Hašk s svojim neprimerno slabim moštvom kot ga je imel jeseni, bo lahko vesel, če ostane na drugem mestu in da ga ne prehiti Gradjanski, ki se mu je zelo nevarno približal. Gradjanski je zaenkrat še na trdnem tretjem mestu. Klubi v sredini tabele niso mnogo izpremenili vrstnega reda. Bašk je prišel pred Slavijo in Hajduka, Jugoslavija pa je ostal na 7. mestu. V spodnji hiši pa je slika prav tako zamotana kot je bila v soboto. Vsi trije klubi so v nevarnem položaju in vsem trem grozi grožnja kvalifikacijske tekme poleti. V Ljubljano pa mnogo več verjamemo in upamo, da bodo »la mladice« v tej postavi dobro rezale.

Skoraj 12.000 ljudi je gledalo tekmo med Haškom in BSK-om v Zagrebu. Vsi so bili nezadovoljni tako s Haškom kot z BSK-om. Nobeno moštvo ni pokazalo nič posebnega in oba zgoditka sta bila bolj slučajna kot pa plod lepe in učinkovite igre. Italijanski sodnik g. Matteo pa je bil slab.

V drugi zagrebški tekmi med Gradjanskim in Hajdukom je Hajduk zopet močno presenetil. Po tekmi s Concordio ni nihče pričakoval, da bo Hajduk nudil tako močan odpor in lepo igro, kot jo je. Gradjanski je zmagal z 1 golom 3:2 (3:1).

V Belgradu je bil na igrišču Jugoslavija, kjer se je zbralo do 5000 gledalcev, dvojni program. Jugoslavija je premagala Concordijo z 5:1 (2:1). Concordija v polju ni bila slaba in ni zaslužila tako visokega poraza; slab pa je bil njen golman. S težavo je v drugi tekmi zmagal Bašk nad Slavijo iz Sarajeva. Slavija je ves drugi polčas imela v svojih rokah, vendar rezultata 2:0, ki je bil postavljen že v prvem polčasu, ni mogla znižati. Tekmo je sodil dobro Zagrebčan Minarić.

Občni zbor Slovenske lahkoatletske zveze

Včeraj dopoldne ob desetih se je vršil drugi občni zbor Zveze slovenskih lahkoatletskih klubov oz. kot se po novem imenuje Ljubljanska lahkoatletska podzveza. Od 24 članjenih klubov je bilo zastopanih večeraj 18 klubov. Po enem letu je bilo poslovanje v številkah približno takole: tajnik g. Sancin Savo je v 1 letu odposlal nad 1200 dopisov, blaginjak Gajnik pa je imel prometa 96.000 din. Glavni izdatek je bil troboj Ljubljana: Zagreb: Belgrad, ki je veljal skoraj 50.000 din. Kljub temu pa ima blaginjak še vedno v blaginji 15.000 din. Poslovanje Zveze v prvem letu je bilo v celoti dobro, čeprav je imela Zveza mnogo težko zaradi pomanjkanja gnotnih sredstev in je moral zaradi tega tudi odpasti dvobojs Slovenije in Julijske Benetije, ki se bo pa prav gotovo vršil letos.

Po poročilih je bila sestavljena sledeča kompromisna lista, ki bo to leto vodila usoda slovenske lahke atletike:

Predsednik geom. Černe, I. podpred. Jugovec, II. podpred. Fincc, III. podpred. inž. Lah, I. tajnik Sancin, II. tajnik Cuderman, blaginjak Polajnar, tehn. vodja prof. Dobovšek, odborniki: Vidic, Križ, inž. Stegu, Vindiš, Kolenc, Pollak, Zerjav, Hlade; nadzorni odbor: Kermavner, Starešina, Čampa.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	na jutranjem	na popoldnem	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0-10	Veter (smernost, jakost)	Padavine m/m	Vrsta
Ljubljana	758.6	6.5	2.8	8.7	10	SE	—	—	—	—
Maribor	758.1	8.2	1.0	8.0	10	NW	—	—	—	—
Zagreb	768.3	9.0	1.0	9.0	10	W	16.0	dež	—	—
Belgrad	761.7	9.0	2.0	9.0	10	NNW	0.4	dež	—	—
Sarajevo	763.0	5.0	0.0	9.0	10	0	2.0	dež	—	—
Split	760.4	15.0	2.0	5.0	10	NE	12.0	dež	—	—
Sušak	757.8	14.0	5.0	8.0	10	NE	8.0	dež	—	—
Kumbor	756.1	15.0	11.0	7.0	6	SW	7.0	dež	—	—
Rab	759.9	11.0	8.0	6.0	10	ENE	7.0	dež	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo vreme. Ponekod dež v predvečer.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večeraj do danes. V soboto je bilo do 7.40 večinoma oblačno, do 8.30 pa se je močno zjasnilo. Ves dopoldan se je oblačnost spreminjala in je vmes padlo nekaj dežja. Ob 12.10 se je popolnoma pooblačilo in je tudi rahlo pršilo. Od 12.30 dalje do 17 se je oblačnost spreminjala, nakar se je zopet popolnoma pooblačilo. Okrog 19 je pričelo deževati v presledkih, ob 21.15 pa močno z gromom, bliskom in viharjem. Ob 22.30 je prišlo snežiti in je padlo 5 cm snega, ki pa je kmalu skopnel; jutraj ga je ležalo le še 1.5 cm.

Padavina je znašala 24.8 mm.

Včeraj je bilo do 7 popolnoma oblačno, čez dan pa se je oblačnost zelo spreminjala. Od 17 dalje je noč se je zopet pooblačilo. Okrog polnoči pa se je zopet zjasnilo.

Najvišja temperatura v soboto 14.2°C, najnižja temperatura včeraj 1.4°C.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek 28. marca: Janez Kap. Torek 29. marca: Evstahij.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

VII. redni občni zbor Zdrženja plitilec za dravsko banovino v Ljubljani bo v nedeljo, dne 3. aprila ob 9 jutraj v prillitni dvorani zbornice za TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10.

BRAN-I-BOR. V teh težkih časih, ko nas dnevno presenečajo zgodovinski dogodki, je potrebna strnjnost vsega našega ljudstva v enotni narodno-obrambni fronti. Pozivamo vse podružnične člane, vse narodno-obrambne delavce, zastopnike društev in novinarjev ljubljanske tiska, da se udeležijo obnega zbora ljublj. podružnice Bran-i-bora v sredo, dne 30. marca v sejni dvorani mestnega magistrata z običajnim dnevnim redom. — Bran-i-bor, podružnica v Ljubljani.

Ilirska ulica zaprta. Mestno poglavarstvo razglašja, da bo Ilirska ulica od Vidovdanske ceste do Fugnerjeve ulice zaprta za vozni promet od srede, 30. t. m. do končanah cestnih del, kar bo trajalo približno 10 dni.

Bežigrad. V četrtke zvečer ob 8 bo v društveni dvorani predavanje: Po stopinjah križevke pota. Predaval bo vseuč. prof. dr. Snoj, ki je sam prehodil in Jeruzalem vse postaje križevke pota. Predavanje bo zanimivo že samo po sebi, bo pa primerno tudi sedanjemu času. Skioptične slike bodo pojasnjevale predavanje.

Društvo »Naša skrinjca« izda za Veliko noč pravo domače »Dečva« blago in revijo »Naša noč«.

Frančiškanska prosveta M. O. Ljubljana priredi v torek, 29. t. m., ob 8 zvečer v Frančiškanski dvorani skioptično predavanje »Po stopinjah trpečega Zveličarja«. Govori univ. profesor dr. Andrej Snoj ob slikah o krajih Kristusovega trpljenja. Predpradaja vstopnic po 3 in 2 din v pisarni »Pax et bonum«.

Uvedba brzojavne in telefonske službe. V času od 23. februarja do 17. marca t. l. je bila uvedena pri poštah Cerklje ob Krki, Dobova, Dvor pri Žužemberku, Jesenice na Dolenjskem, Kostanjevica na Krki, Koze, Pišce, Semič, Stara cerkev pri Kočevju, Sv. Peter pod Sv. gorami, St. Jernej, St. Rupert pri Mokronogu in Žužemberk telefonska, pri poštah Buče in Krška vas pa brzojavna in telefonska služba.

Geografsko društvo na univerzi v Ljubljani vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo 4. aprila ob 17 v Geografskem inštitutu univerze. V primeru ne-sklepčnosti bo občni zbor eno uro pozneje. Odbor.

Katoliško prosvetno društvo v Šiški. V ponedeljek zvečer ob 8 nam bo predaval inšpektor g. Kafol Franc. »Ureditve domačega vrta« nam bo pojasnjeval s pomočjo posebnih skioptičnih slik v samostanski dvorani.

Predavanje E. Kockeja, ki bi se moralo vršiti nocoj ob 8 pod okriljem kat. akad. društev, odpade zaradi tehničnih zaprek. — J. K. A. d. Danica.

Strela. Zelo redek primer za zgodnjo spomlad se je dogodil v Rožni dolini. Med nevihto od sobote na nedeljo ponoči je strela udarila v hišo na Cesti X št. 23. Strela je poškodovala dimnik, zidove in uničila varovalke pri električni napeljavi. Stanovalci v hiši so se sicer ustrašili treska ali dogodilo se jim ni nič.

Mestna ogrevalnica. Mestni socialno-politični urad je odpovedal prenočišče vsem prenočevalcem v mestni ogrevalnici. S 1. majem mora biti ogrevalnica prazna. Ker se nahajajo v ogrevalnici tudi stari, pohabljeni in za vsako delo nesposobni ljudje, bi bilo umestno, da se da tem drugim zatočišče in oskrbo, ker bodo sicer morali iti beračiti. Prav pa je, da se delomrznim in pijancem odreče podpora.

Bojevniki v Litiji

Litija 28. marca.

V nedeljo 27. t. m. so se v prav lepem številu sestali pri nas bojevniki iz Litije. Zastopani so bili možje iz Gradskih Laz, Smartnega, Brega, Tenetiš, Sv. Jurja ter celo iz oddaljenega Mamola. Sestane je vodil agilen bojevniki, pred. prip. odbora tov. Dobravec. Bojevniki so v najlepšem soglasju sklenili, da prirede v nedeljo 3. aprila bojevniki dan z veliko epimonsko svečanostjo, združen z ustanovnim občnim zborom. Spored svečanosti, kakor obnega zbora je razviden iz letakov in vabil, ki jih tovariši prejmejo. Na sestanku je poročal glavni tajnik tov. Lukež o delovanju Zveze bojevnikov ter o pomenu epomenika vsem slovenskim vojniim žrtvam, ki ga namerava Zveza bojevnikov postaviti na Brezjah. Tovariši so se živo zanimali za naš list »Oj Dobrodo« in so prav pridno posegali po njem ter smo pridobili tudi stalne naročnike. Tovariši in svoji vojni žrtve, udeležite se 3. aprila proslave, naj nihče ne ostane doma!

</

Sahara - bodoča žitnica Evrope

Z vprašanjem, kako bi spet naredili iz pešene afriške puščave rodovitno zemljo, ali vsaj takšno, da bi človek na njej mogel stalno prebivati, si belijo učenjaki glave ne samo v današnjem času, ko tako rekoč zaradi prevelike naseljenosti po nekaterih krajih res že skoro zmanjkuje prostora, pač pa so se s tem vprašanjem bavili učenjaki tudi že v prejšnjih stoletjih. Tehnika, ki je v prejšnjih stoletjih vsekakor tudi napredovala, pa še ni nudila možnosti in upanja, da bi spremenila Saharo v rodovitno pokrajino. Uresničenje tega na vsak način važnega vprašanja pa po vsej verjetnosti današnji napredek moderne tehnike le jamči.

Velika za dvajset evropskih Italij

Malokdaj beremo poročila o tem, kako se človek bori proti peščenim viharjem v puščavah, ki mu hočejo odnesti ali s peskom zasuti še to, kar si je z velikim trudom in naporom pridobil. Kako bi razširili svoje posest v osrčje puščave, v tem se menda res najbolj prizadevajo Italijani, ki bi predvsem širo Libijo radi spremenili v rodovitno zemljo, kjer bi našli svoje nove domove številni Italijani, za katere danes doma — kakor pravijo — ni več dovolj prostora.

Afriška puščava Sahara meri približno osem milijonov kvadratnih kilometrov, kar bi pomenilo toliko, kot približno sedem Abesinij ali — mogoče še bolj nazorno — nad dvajset evropskih Italij. Ta ogromna Sahara je bila — kakor trdijo učenjaki — pred 2000 leti še rodovitna dežela. Bila je žitnica Egipta, o kateri piše tudi sveto pismo.

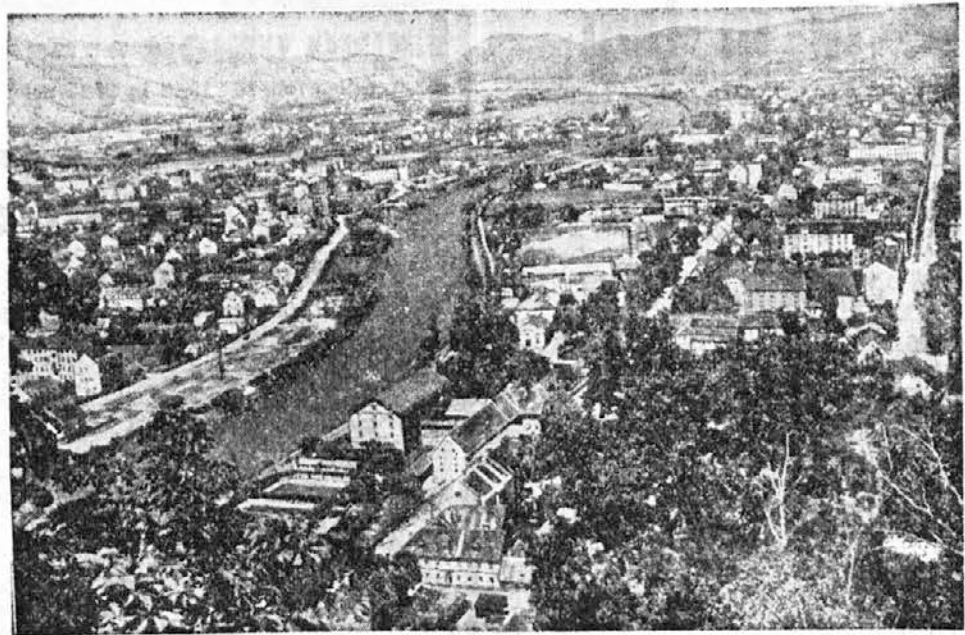
Človek le razširja „zelena puščavska pota“

Pa ne smemo misliti, da se je do današnjih časov že čisto vsa spremenila v nerodovito, pešeno puščavo. Na približno četrtini njene površine še vedno nekaj raste, ponekod nekaj več, drugod manj. Ponekod rastejo na ozemlju, ki v resnici še spada pod Saharo, celo bujno gozdovje, neštete pa so zelene oaze sredi puščave, kjer rastejo datljeve palme in dajejo ne samo tamkajšnjim redko naseljenim domačinom skoro edino hrano, pač pa dragocene datlje od tam karavane prenašajo tudi do roba civiliziranega sveta in dalje. Z drugimi besedami rečeno, gre za to, da človek razširja ta „zelena puščavska pota“, kolikor se da in zastavi puščavskemu pesku trdno ograjo, ki bi preprečila njegovo nadaljnje prodiranje. Na ta način naj bi rodovitna zemlja v Sahari dobila počasi spet tisti ogromni obseg, kakor ga je imela leta 247 pr. Kr., ki ga smatramo za rojstno leto saharne puščave. Do danes se je posrečilo zasaditi že obširne sa-

harske predele z rastlinami, ki s svojimi koreninami drže puščavski pesek, da miruje. To se je zgodilo posebno tam, kjer je geološko raziskovanje odkrilo podtalno vodo in so bili na teh mestih dani vsi pogoji za arteške studence, ki so jih že na nešteti krajih zvrtili. Od teh arteških studencev so speljali dolge vodovodne cevi in tako od daleč namaka napeljana voda puščavsko zemljo in jo spreminja v rodovitna polja. Tega nanovo pridobljenega rodovitnega ozemlja je zdaj že na tisoče in tisoče hektarjev. V pogorjih v sami Sahari in na njenih robih nameravajo zgraditi

ogromne vodne zbiralce

ki bi služili za namakanje nerodovitnih predelov. V ta namen je bilo izdelanih že nešteto načrtov, drugi pa tudi ne obetajo biti brezuspešni. Med njimi so celo takšni načrti, po katerih bodo nekatere doline enostavno zaprli in na ta način zajeli vso vodo, ki se bo nabirala v takšnih umetno narejenih kotlinah. Kakor rečeno, so s takimi deli tudi že začeli. Zato danes ni treba s prevelikim nezaupanjem gledati na verjetno dejstvo, da Sahara le utegne sčasoma postati bodoča velika žitnica Evrope.

Severni del Gradca, mesta nove velike Nemčije

Prekop med Donavo, Labo in Odro

Največji srednjeevropski gradbeni načrt, čez katerega so zadnji dogodki v Avstriji menda tudi napravili križ

Zadnji dogodki v Avstriji, ki so tudi Češko-slovaško spravili v ne preveč zavirljiv položaj, bodo imeli za posledico morda tudi kakšno spremembo glede izvedbe nekaterih večjih javnih del, ki so jih nameravali izvesti Čehi v prihodnjih letih. Med temi velikimi javnimi deli je gotovo na prvem mestu zgraditev prekopa, ki bi vezal tri velike srednjeevropske reke, Labo, Donavo in Odro. Po dosedanjih načrtih bi se graditev tega prekopa začela leta 1941, ko bo do vseh podrobnosti tudi izvedena uravnava toka omenjenih treh rek. Vodna cesta, ki bo vezala Labo in Donavo, se bo začela pri Pardubicah in bo pri Bratislavi po Moravi vodila k Donavi. Drug prekop bo šel od Morave jugovzhodno od Olomuca proti severovzhodu in bo zvezan z gornjim tokom reke Odre. Na ta način bodo med seboj zvezane tri najvažnejše srednjeevropske reke po prekopih, ki bodo zelo olajšali promet v tem delu evropske celine. Preračunali so, da bodo vsa ta gradbena dela stala Češko-slovaško

4 milijarde češko-slovaških kron. Dela bodo komaj končana v osmih letih in bo zaposlenih posredno ali neposredno pri graditvi prekopov 75.000 ljudi. Porabili bodo pri teh delih okoli tri milijone centov cementa, pol milijona kubičnih metrov kamna, pol milijona centov železa in 100.000 kubičnih metrov lesa. Vse te številke kažejo, da ta javna dela ne bodo tako majhna. Kljub temu pa bo še potrebnega precej dela, da bodo vse omenjene tri reke do kraja kjer bo vanje prihajal zasnovani prekop, plovne tudi za večje rečne parnike. Na 22 mestih bo še treba prej narediti velike zajeze, ob njih zgraditi 27 velikih elektrarn ter regulirati omenjene reke še v skupni dolžini 440 km. Samo na Češkem bodo ta predhodna dela zahtevala še vsoto dobrih dveh milijard Kč.

Na to veliko javno delo so seveda Čehi računali še pred avstrijskimi dogodki in še preden so jih Nemci tako zelo dobili v klesče. Tudi če bi se zgodilo, da bi Nemci te klesče do konca stisnili, je malo verjetno, da bo že leta 1941 za ta prekop zapela prva lopata, kakor so si zamislili Čehi. Nemci bi v tem primeru najbrž hoteli prej rešiti še mnogo drugih važnih vprašanj, bolj politične narave in za graditev prekopov še ne bi bil čas.

Judovski priseljenci in Anglija

Angleški časopis »Evening Standard« je te dni v nekem svojem članku ostro nastopil proti priseljevanju Judov iz Avstrije v Anglijo. Med drugim je napisal tudi tole: »Anglija je vedno nudila pravico zatočišča samo gotovim posameznikom. To pa je čisto nekaj drugega, kakor dajati zavetišče celi trumi tudi po rasi čisto tujih ljudi, ki so zmogni tekmovati s samimi Angliji, jim odvzeti kruh in ki bi v doglednem času utegnili povzročiti tudi posebno rasno mešanico s tem, da bi oskrnili čisto angleško kri. Tudi v interesu samih Judov bi bilo, če bi le preveč ne zlorabljali angleških simpatij. Če bi se začeli Judje iz Avstrije v večjem številu zatekati na Angleško, bi to rodilo gotovo zelo nevarne posledice.«

Če naročite »Slovenski dom« za tri mesece naprej, dobite roman »Poročnik indijske brigade« zastonj!

13 letni šahovski moister

V glavnem mestu daneskega otoka Fünenu, v Odenseu, rojstnem mestu pisatelja Andersena, je bilo te dni tekmovanje za šahovsko prvenstvo otoka Fünenu. Na tem turnirju je vzbudil veliko pozornost komaj 13letni šahist Preben Christensen, ki je že pri teh svojih skromnih letih pravi šahovski genij. Končnega turnirja, do katerega si je priboril dostop tudi 13letni Christensen, se je udeležilo vsega skupaj le sedem igralcev. Christensen je premagal vseh svojih šest nasprotnikov ter si s šestimi točkami priboril naslov šahovskega mojstra na Fünenu.

Vložne knjižice za avstrijske otroke

Državni namestnik nemške pokrajine Avstrije dr. Seiyss-Inquart je te dni dobil od nemške »Bank del« obvestilo, da je ta banka ustanovila poseben fond, iz katerega bo vsak avstrijski otrok, ki je nemške krvi in je bil rojen 13. marca ali 10. oktobra 20. aprila t. l., dobil vložno knjižico, glasečo se na vsoto okoli 270 din. S to vložno knjižico bo vsak teh otrok mogel po preteku 14 let svobodno razpolagati. V štirinajstih letih bodo tudi obresti že nekaj nanesele. V tem obvestilu, ki ga je prejel dr. Inquart, je tudi poudarjeno, da na ta način Nemci tudi z dejanjem hočejo dokazati, kako veliko je njihovo veselje nad dejstvom, da se je nekdanja Nemška vzhodna marka spet združila s pravo Nemčijo.

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 28. marca: 12 Glasbene slike (plošče) — 12.45 orkestral — 13. Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 15. Zdravstvena ura: Strela in druge izredne poškodbe (g. dr. Anton Brecl) — 16.20 Fibich: Na večer, simfonična pesnitev — plošče — 18.40 Kulturna kronika: Janez Meninger — ob 100 letnici rojstva (g. prof. F. Vodnik) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nae. ura. Romantika Poljanske doline (Jože Bekš, Ljublj.) — 19.50 Zanimivosti — 20. Preno iz Celja: Koncert Celjskega pevskega društva. Dirigent: g. Pec Segula. Večer dr. A. Schwaba — 21.30 Plošče — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (Radijski orkester).

Drugi programi

Ponedeljek, 28. marca: Biograd: 20. Nar. pesmi. 20.30 Plošče, 20.50 Vok. konc., 21.25 Preno simf. konc. iz Budimpešte — Zagreb: 20. Rezervirano za prenos, 22.20 Plesna gl. — Budimpešta: 19.45 Cig. ork., 21.10 Ork. konc., 23.30 Cig. ork., 24.05 Plesna gl. — Rim-Bari: 17.15 Ork. konc., 21. Igra, 22.25 Ork. konc. — Praga: 19.30 Zellerjeva opereta »Pitčar« — Varšava: 20. Igra, 22.15 Petje, 22.30 Pesta gl. — Sofija: 20.7. Lahka gl., 21.30 Simf. konc. — Berlin: 19.10 Zab. g., 20. Pihalna — Königsberg: 19.10 Plesna gl. — Lipsko: 19.10 Solistična gl., 20. Plesna gl. — Stuttgart: 19.15 Zab. konc., 21. Orkester in zbor — Monako: 20. Ples. gl., 21.10 Kvartet.

Tri četrti na dvanajst! (Pred novimi procesi v Moskvi.) Ta krvava ura kaže, da ob »12. uri« pride na vrsto tudi Stalin sam, če se ne bo ura prej ustavila. Najbrž se res ne bo ustavila, kajti Stalin jo je le preveč dobro navil in s tem hotel, da tudi njemu samemu udari

ROBERT LORD

43

POD ČRNO KRINKO

Ko so prišli oni štirje zadnji do ognja, se je krog senc razmaknil, da so mogli priti bližje. Jery je stal med njimi brez moči in preplašeno gledal naokrog.

Ugibal je, kaj nameravajo z njim.

Cliff je stopil k eni od belih krink in poročal:

»Gospod, prišel je k nam na obisk toliko pričakovani prijatelj Jery Mendor, ravnatelj Hendon-Worksa, ugledna osebnost.«

Ker se je Jeryju zazdelo, da utegne biti bela krinka eden od vidnih mož, je stopil sam proti njemu in dejal:

»Gospod, dovolite, da vam pojasnim. Vse to je neljuba pomota...«

Bela krinka ga je ustavila:

»Imeli boste še dovolj prilike, da govorite. Črna legija nikogar ne obsodi, ne da bi mu dala prilike, da se brani.«

»Sodišče bo takoj začelo z razpravo.«

Zatem se je vodja obrnil k ostalim in dejal:

»Tovariši, tu je obtoženec. Razprava se začne. Naj tovariši tožilec pove obtožbo.«

Neka krinka je stopila naprej, s prstom pokazala na ravnatelja Jeryja in spregovorila:

»Ta človek že dolgo časa vohuni za nami. Na vse mogoče načine si je prizadeval, da bi se nam približal z namenom, da nas izda in izročil plačanim oblastnikom naše nesrečne domovine...«

»Ni res!« se je upiral Jery. »Res je le, da sem si odkrito želel postati vaš član... Ni res...«

»S tem namenom je postavil Franka Taylorja za nadzornika, ker je po nečem mogel sklepati, da je Frank Taylor naš brat...«

Neka črna krinka se je nekoliko vznemirila...

»Samo nekaj je res!« je razburjen, a silno prestrašen

skušal prepričati neznanca ravnatelj Jery. »Res sem mislil, da je Frank Taylor ud te domobranske organizacije in zato sem se tudi zavzel zanj, da je postal nadzornik namesto Domobrowskega...«

»...Zatem je poskušal, da bi pridobil našega brata Cliffa Summersa, da ga popelje v naš krog, in sicer vse z namenom, da nas spozna in nas nato ovadi policiji...«

»Laž, laž,« je kričal Jery. »Dokažite!«

»...In zaradi tega zahtevam v imenu Črne legije, v imenu pravice v naši domovini, najstrožjo kazen za tega izdajalca in vohuna!«

»Dokažite! Ne morete me obsoditi brez dokazov!« se je poskušal braniti Jery, ker je bil prepričan, da ti ljudje vse to, kar trdi obtožnica, samo slutijo. Še vedno je veroval v rešitev. Odločen je bil tudi zaradi tega, ker je mislil, da so ga ti ljudje s tajnimi ceremonijami postavili samo na preskušnjo. Vse je smatral le za šaljivo igro, ki naj bi preizkusila vzdržljivost njegovih živcev.

»Tovariši, slišali ste obtožbo. Zdaj pa naj govore priče,« se je oglašil spet vodja z zapovedajočim glasom.

V krog je stopila druga črna krinka in spregovorila:

»Sem v službi pri mestni telefonski centrali. Imam to napako, da rad prisluškujem telefonskim pogovorom, ki jih ima policijski ravnatelj, ugledni gospod Morton. Včeraj sem poslušal njegov razgovor s prijateljem ravnateljem Jeryjem Mendorjem...«

Ko je zakrinkani mož začel svoj govor čisto potih, je Jeryju v hipu postalo jasno, da to ni več šala, pač pa da se je ujel v past. Obšel ga je smrtni strah. Oziral se je okrog, pa je hitro spoznal, da bi se vsak poskus bega končal na drugem svetu... »Morda me pa le ne bodo ubili...« mu je šinilo skozi mozek... Črna priča je pričala dalje:

»Napravila sta natančen načrt, kako nas bodo vse polovili. Jery Mendor bi moral biti danes sprejet v Črno legijo, nato pa bi nas izdal. Končal sem.«

Vse je utihnulo. Jeryju so se začela tresti kolena.

»Obtoženec, kaj bi nam radi zdaj povedali?« je vprašala Jeryja bela krinka.

Spet vse tiho... Jery je samo pobesil glavo. Spoznal je,

da mu je vsak zagovor odveč.

»Sodišče naj se umakne!« je ukazal vodja.

Dve beli krinki in tri črne so stopile stran.

Jery je stal v sredi, obkrožen od črnih senc. V možganih mu je kluvalo. Nič več ni mogel v redu misliti. Spomnil se je na božič iz otroških let, ko mu je mati kupila lesenega konjička, ki se je zibal... Tako se je tudi zdaj vse zibalo okoli Jeryja. Imel je občutek, da sedi na tistem lesenem konjičku... Misli so se podile po njegovi glavi brez nadzorstva... Nato pa se mu je v hipu zazdelo, da stoji sredi Pariza, na trgu Etoile, pred spomenikom Neznanege vojaka in opazuje, kako hiti mimo tisoč avtomobilov... Vse se mu je vrtelo...

Iz te polzavesti ga je zdramila krepka brca v hrbet...

Brenil ga je Cliff in se zadr nanj:

»Naprej! Lopov! Izdajalec! Zdaj te doleti kazen!«

Beli krinki sta stopili k drevesu. Jery se je opotekal za njima. Tu sta ga pograbila dva druga. Strgala sta raz njega suknjič in srajco. V hipu je bil gol do pasa. Vzela sta vrv in ga z njo privezala za roke k nizkim vejam debelega drevesa. Vrv sta nategnila tako, da je Jery komaj dosegel še z nogami tla. To ni bil več Jery Mendor, mladi pogumen Amerikanec, ravnatelj »Hendon-Worksa«, mož lepe plavalaske in oče desetletne hčerke... Bil je siromašno, napol golo telo, ki je živo viselo na drevesu.

»Šibaj!« se je spet oglašil ukaz.

Krinka je stopila za korak naprej, izpod črnega ogrinjala potegnila veliko knuto iz usnja, ki je imela na koncih grobe vzle. Črna roka se je dvignila... Skozi tišino je zaživžgal bič in oplazil Jeryja Mendorja po golih ledjih.

Jery je zadrhtel od bolečine.

Drugič je zaživžgal bič po zraku. In spet se je krčevito stisnila vsaka mišica na Mendorjevem telesu... In še tretjič, četrtič, vedno hitreje, vedno bolj neusmiljeno. Trdi vozli na biču so kar parali kožo... Kri je brizgala v curkih... Bič je skropil kapljice tople krvi po ohlajenih gozdnih tleh...

Jery se je po nekaj teh strašnih udarcih čisto streznil. Ni vpil, tulil je ko ranjena, onemogla zver...

»Usmiljenje!... Prosim vas, ženo imam, otroke... Joooj!

Usmilite se me, ljudje božji!... Bratje!...